

Autor: Mezinárodní federace novinářů
Syndikát novinářů ČR

Deklarace principů novinářského chování

pro ASPI zpracoval a do ASPI vložil Josef Kunášek

Mezinárodní novinářský průkaz IFJ (Mezinárodní federace novinářů) obsahuje desatero etických principů, kterými se novinář má při své práci řídit.

Deklaraci principů novinářského chování přijal Světový kongres IFJ (Mezinárodní federace novinářů) již v roce 1954 a znovu byla potvrzena na Světovém kongresu v roce 1986. Její anglické znění je obsaženo v mezinárodním průkazu IFJ. Vstupem našeho SN ČR do IFJ jsme přijali i my tuto deklaraci za svou. Byla prohlášena za standard novinářského chování, týkajícího se shromažďování, přenášení a komentování zpráv, informací a událostí:

1. Respektovat pravdu a právo veřejnosti znát pravdu - je první povinnost novináře.

2. Tato povinnost zavazuje novináře k tomu, aby neustále hájil zásady svobody při čestném shromažďování a publikaci zpráv, a právo na odpovědné komentování a kritiku.

3. Novinář má podávat zprávy pouze v souladu s fakty, jejichž původ je mu znám. Novinář nemá zamlčovat podstatnou informaci nebo padělat dokumenty.

4. Novinář má používat jenom čestné metody k získání informací, fotografií a dokumentů.

5. Novinář se všemožně přičiní, aby uvedl na správnou míru publikovanou informaci, jestliže zjistí, že byla škodlivě nepřesná.

6. Novinář dodržuje profesionální diskrétnost, týkající se zdroje informací důvěrně získaných.

7. Novinář je si vědom nebezpečí diskriminace, která může vzniknout uveřejněním informací v médiích a všemožně se přičiní, aby se vyvaroval možnosti, která by vedla k diskriminaci, týkající se kromě jiného rasy, sexuální orientace, jazyka, politického a náboženského smýšlení nebo národního a sociálního původu.

8. Novinář má považovat za hrubé porušení profese

- plagiátorství
- zlomyslné dezinformace
- pomluvy, hanobení
- nepodložená obvinění
- přijímání úplatků, a to v jakékoliv formě, za účelem zatajení nebo naopak zveřejnění informací.

9. Novináři, hodní toho jména, by měli považovat za svou povinnost dodržování výše uvedených principů.

10. Kromě obecných zákonů každé země by měl novinář uznávat v profesionálních otázkách jenom jurisdikci svých kolegů s vyloučením jakéhokoliv zasahování vlády nebo jiných subjektů.

Vzhledem k tomu, že se i náš Syndikát novinářů stal členem IFJ, tak je nutno přihlížet k principům v něm obsažených při výkladu právních předpisů, upravujících činnost novináře, kterými jsou především zákon č. 81/1966 Sb. , o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích, v platném znění a zákon č. 483/1991 Sb. , o České televizi.

Tiskový zákon v § 1 stanoví:

(1) V souladu s ústavně zaručenou svobodou projevu, slova a tisku využívají občané periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků k tomu, aby jejich prostřednictvím získávali informace a veřejně vyjadřovali své názory.

(2) Svoboda projevu, slova a tisku a společenské poslání periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků jsou materiálně zaručeny tím, že se občanům a jejich organizacím dávají k dispozici vydavatelské a tiskové podniky, rozhlas, televize, film a jiné hromadné informační prostředky.

Zákon o České televizi v § 2 stanoví, že Česká televize poskytuje službu veřejnosti České republiky tvorbou a šířením televizních programů na celém území České republiky. Posláním České televize je poskytovat

- objektivní,
- ověřené,
- všestranné a vyvážené informace pro svobodné vytváření názorů,
- rozvíjet kulturní identitu českého národa a národnostních a etnických menšin v České republice,
- zprostředkovávat ekologické informace,
- sloužit vzdělávání, výchově mladé generace a
- přispívat k zábavě diváků.

Ochrana svobody tisku

§ 16

(1) Občané, kteří využívají ústavně zaručené svobody projevu, slova a tisku, požívají plné ochrany podle platných předpisů.

(2) Uveřejnění informace, která ohrožuje zákonem chráněné zájmy společnosti nebo občanů, je zneužitím svobody projevu, slova a tisku.

(3) Za ochranu společnosti a občanů proti zneužití svobody projevu, slova a tisku odpovídají vydavatel, šéfredaktor a autor v rozsahu vyplývajícím z platných předpisů. Podle těchto předpisů se též posuzuje povinnost vydavatele k náhradě škody způsobené organizacím nebo občanům obsahem periodického tisku nebo jiného hromadného

informačního prostředku.

§ 17

(1) Cenzura je nepřípustná.

(2) Cenzurou se rozumějí jakékoliv zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky. Tím není dotčena pravomoc prokurátora a soudu.

§ 18

Šéfredaktor nebo jeho pověřený zástupce (§ 10 odst. 4 a 5) odpovídá za to, že v hromadném informačním prostředku nebude uveřejněna informace, která obsahuje skutečnost tvořící předmět státního , hospodářského nebo služebního tajemství. Vláda je povinna zajistit informaci šéfredaktorů periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků o tom, které skutečnosti tvoří předmět státního, hospodářského a služebního tajemství.